

**PSIHOLOGIE
PRACTICĂ
PENTRU
PĂRINȚI**

COLECȚIE COORDONATĂ DE

VASILE DEM. ZAMFIRESCU

TREI

Cum să te dezvolti odată cu copiii tăi

7 puncte de cotitură în viața unui părinte

SEAMUS CAREY

Traducere din engleză de Smaranda Nistor

EDITORI:

Silviu Dragomir
Vasile Dem. Zamfirescu

DIRECTOR EDITORIAL:

Magdalena Mărculescu

DESIGN:

Faber Studio

DIRECTOR PRODUCȚIE:

Cristian Claudiu Coban

REDACTOR:

Raluca Hurdac

DTP:

Eugenia Ursu

CORECTURĂ:

Lorina Chițan
Cătălina Ioancea

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României**CAREY, SEAMUS**

**Cum să te dezvolti odată cu copiii tăi : 7 puncte de cotitură
în viața unui părinte / Seamus Carey ; trad.: Smaranda Nistor.**

- București : Editura Trei, 2013

ISBN 978-973-707-703-5

I. Nistor, Smaranda (trad.)

159.923.2

Titlul original: Growing Up with Your Children: 7 Turning Points in the Lives of Parents

Autor: Seamus Carey

Copyright © 2010 by Rowman & Littlefield Publishers, Inc.

First published in the United States by Rowman & Littlefield Publishers,
Inc., Lanham, Maryland USA

© Editura Trei, 2013
pentru prezenta ediție

C.P. 27-0490, București

Tel./Fax: +4 021 300 60 90

E-mail: comenzi@edituratrei.ro

www.edituratrei.ro

Pentru Kevin și Ann Marie

*Să cugeți unde-ncepe și unde se sfârșește
adevărata măreție între semenii
Și-n sinea ta să-ți spui că măreția mea a fost
să am asemenea prieteni.*

– William Butler Yeats

Cuprins

<i>Mulțumiri</i>	9
<i>Introducere: Filosofie și poveste</i>	11
1 Puterea	29
2 Apărarea intereselor	47
3 Vinovăția	74
4 Comunitatea	94
5 Recunoștința	123
6 Iertarea	150
7 Credința	172
<i>Epilog: Întoarcerea spre interior</i>	196
<i>Bibliografie</i>	209

Mulțumiri

Am extraordinarul noroc de-a putea lucra cu remarcabilii mei colegi de la Departamentul de Filosofie al Colegiului Manhattan: Rentaro Hashimoto, David Bollert, Eoin O'Connell și Alfred DiLascia. Alfred și-a găsit cu generozitate timp să citească atent fiecare capitol al acestei cărți și să facă propuneri prețioase pentru îmbunătățirea ei. Îmi pare că n-aș fi putut niciodată să scriu cărți, dacă nu m-aș fi bucurat de prietenia, încurajările și pricepera editorială ale lui Fernand Beck, care a citit întregul manuscris și a făcut comentarii asupra lui, pe măsură ce îl scriam. Am avut mult de câștigat și din conversațiile despre această carte purtate cu Jim Mustich și Amelio D'Onofrio. Ca întotdeauna, îi sunt în cea mai mare măsură îndatorat și recunoscător familiei mele: lui Noreen, Caitrionei, Annei și lui James. Ce mare bucurie!

Introducere

Filosofie și poveste

Băiatul tău adolescent doarme mai mult decât de obicei, în ultima vreme, iar acum nici nu vrea să se dea jos din pat, deși are un meci important și colegii de echipă îl așteaptă. Peste câteva săptămâni, într-o sâmbătă seară, când el se pregătește să iasă pe ușă, îi reamintești că ora-limită a rămas tot unsprezece, dar uite, se face miezul nopții și el tot n-a venit — așa că te duci să-l cauți tu însuși. Îl găsești într-un bar din cartier și, când el refuză batjocoritor să te urmeze acasă, ți se urcă tot sângele în cap și începi să-l plesnești pe unde-apuci, până ce lumea din jur sare să te potolească. Te întorci acasă cu demnitatea de bărbat și identitatea de tată făcute fărâme. În următoarele câteva săptămâni, lucrurile se înrăutățesc din ce în ce, până în clipa în care fiul tău îți cere ajutorul ca să completeze niște formulare — vrea să se interneze într-un centru de dezintoxicare pentru consumatorii de droguri!

Fiica ta, care nu are decât nouă ani, exersează de trei luni de zile o piesă pe care urmează s-o cânte la recitalul școlii ei de muzică. În fiecare săptămână, după lecția de muzică, profesoara ei observă cât de mult a progresat fetița și pare foarte mulțumită. Te-ai gândit să faci din seara recitalului un eveniment special pentru toată familia, invitându-i pe bunici, unchi și mătuși, plus câțiva prieteni, iar fiicei tale i-ai promis o tratație cu ciocolată caldă după spectacol. Cu două zile înainte de recital, întors de la serviciu, bagi de seamă că este mult prea multă liniște în casă. E limpede că fetița ta a plâns. Nevasta te convoacă în bucătărie și te anunță că a sunat profesoara de muzică și a spus că fetița nu

este pregătită să apară pe scenă, așa că va cânta într-un alt recital, peste câteva luni.

Duminica trecută, i-ai promis fetei tale, elevă de gimnaziu, că o vei ajuta să învețe pentru teze, după ce te întorci de la serviciu luni seară. La sfârșitul programului de muncă, te simți obosit, dar ești hotărât să-ți respecti promisiunea. Ajungi acasă și îi spui fetei să-și pregătească hârtiile, până dai tu o fugă sus ca să te schimbi în haine de casă. Apoi, când intri în camera de zi, constăți că hârtiile fetei sunt împrăștiate în neorânduială pe masă. Îi pui câteva întrebări, ca s-o ajuți să-și organizeze un plan de studiu, dar fata îți răspunde în doi peri, clar săcâită de întrebările tale. Începi să-ți pierzi răbdarea, așa că îi spui să-și facă puțină ordine în hârtii și în ghidul de studiu pentru teză, timp în care tu te duci să răspunzi la niște e-mailuri pentru serviciu. Când te întorci, constăți că lucrurile sunt exact la fel de dezorganizate ca la început. Îți ieși din fire și ții la fată. Ea izbucnește în plâns și pleacă din cameră. După puțin timp, intră soția ta și te întreabă ce s-a întâmplat. În timp ce tu îi explici toată tărașenia, mânia și frustrarea față de fiica ta se transformă într-un sentiment de vinovăție.

Diversitatea situațiilor dificile cu care se confruntă părinții pare să fie fără limite. Cu atât mai greu le vine părinților să facă față acestor provocări, din cauza lipsei de timp — nu avem timp nici să ne gândim la ele, nici să ne pregătim pentru ele! Cum ar trebui părinții să reacționeze la încercările și traumele de felul celor descrise mai înainte? Îți pedepsești băiatul când nu respectă regulile, ca să-l înveți cât e de important să respecte ideea de autoritate? Intervii în favoarea fiicei tale, ca s-o protejezi de dezamăgirea resimțită când i se spune că nu cântă destul de bine? Îți asumi vinovăția de a te fi răstit la fiica ta sau încerci să-ți explici reacția prin comportamentul ei? Îi iertăm pe cei care nu s-au ridicat la înălțimea așteptărilor noastre? Iertarea trebuie să joace vreun rol în viața noastră de familie, de zi cu zi?

E greu de dat un răspuns acestor întrebări. Dar ele sunt genul de întrebări pe care filosofiile le pun și caută să le lămurească de

peste două mii de ani. Filosofia a fost cultivată de cei mai mari gânditori ai omenirii, care și-au petrecut întreaga viață studiind condiția umană, potențialul și limitele ființei omenești, modurile în care aceasta poate ajunge la cunoaștere și izvoarele puterii sale. Este o comoară ascunsă de înțelepciune, care ne poate ajuta pe noi, părinții, să pătrundem mai adânc în esența lucrurilor și să ne întărim convingerea. Corpusul filosofiei conține o profundă înțelegere a ființelor umane și a relațiilor dintre ele, precum și cele mai bune strategii care să ne ajute să luăm decizii înțelepte pentru a duce un trai care să ne mulțumească.

Și totuși, în mod curios, filosofii au păstrat o tăcere aproape totală în privința problemelor care țin de familie și de creșterea copiilor. Cu toate că există resurse din belșug în literatura de specialitate, din care părinții și ceilalți membri ai familiei pot învăța multe, limbajul folosit și stilul de a scrie al filosofilor tind să-i zăpăcească pe oamenii obișnuiți, care în viața de zi cu zi n-au nicio legătură cu filosofia, punând în umbră intenția și relevanța acestor scrieri. Drept rezultat, părinții se văd privați de înțelepciunea care i-ar putea călăuzi prin apele înșelătoare ale creșterii unui copil, în paralel cu năzuința de-a găsi împlinire personală în propria existență. Cartea *Cum să te dezvolți odată cu copiii tăi* va începe să repare această deficiență din literatura filosofică, familiarizându-i pe părinți cu cele mai profunde învățături pe care le avem la dispoziție pentru a face față problemelor din viața de familie.

La prima vedere, întoarcerea spre filosofie nu pare ceva de la sine înțeles, și nici o cale ușoară, pentru că părinții au fost bombardati din toate părțile cu metode psihologice de abordare a problemelor în familie. Dacă vrem să cerem ajutor în rezolvarea unor asemenea probleme, de regulă vom fi îndrumați către un gen sau altul de specialist în psihologie sau psihiatrie. Aceste domenii de practică profesională le sunt de folos multora, dar nu tuturor. Fiindcă aici predomină specialiștii care văd ființa umană prin prisma mecanicistă a științelor exacte, a medicinei

și a diagnosticării unei tulburări psihice, aceste domenii nu pot oferi decât explicații limitate despre ceea ce este posibil și ce nu, sau ce este sănătos și ce nu, în universul complicat al relațiilor dintre părinți și copii. Acesta este și unul dintre motivele pentru explozia numărului de persoane diagnosticate cu patologii și pentru cantitatea rușinoasă de medicamente psihotrope împărțite cu larghețe publicului american, și îndeosebi copiilor. Industria farmaceutică obține profituri de pe urma tendinței de îngustare a conceptului de comportament normal al ființei umane și despre dezvoltarea personalității, care se bazează pe niște ipoteze, în mare parte insuficient studiate, despre ceea ce înseamnă să fii o persoană sănătoasă, dar părinții și copiii nu au nimic de câștigat.

În schimb, filosofii au înțeles de la bun început că indivizii perfect sănătoși pot avea de câștigat din dialogul filosofic și din înțelegerea pe care acesta o aduce, și nu doar pentru a rezolva probleme concrete, ci pentru a duce o viață mai bună. Din nefericire, pentru că filosofia a devenit un câmp atât de specializat, ea îi este aproape cu desăvârșire inaccesibilă omului obișnuit, de pregătire medie. Nu întotdeauna a fost așa. La începuturile ei, filosofia era o activitate în folosul cetățenilor de rând. Așa cum arăta Epicur, stoicul din Antichitate, un argument filosofic care nu vindecă nicio suferință este gol de orice conținut.

Înainte de Epicur, un alt învățat care și-a dedicat viața filosofiei a fost Socrate, și a făcut acest lucru în spațiul public. În tot ceea ce făcea, Socrate se considera un slujitor al poporului, a cărui menire era de a-i trezi pe oameni la ceea ce era important în viața lor: să se îngrijească de propriul suflet. În accepția lui Socrate, nu exista nimic mai important. În discuțiile lui cu poporul atenian, el îi obliga pe oameni să cerceteze felul în care trăiau. Procedând astfel, Socrate dădea la iveală neajunsurile din modul lor de a gândi și contradicția dintre idealurile lor și obiceiurile zilnice. Punând întrebările potrivite și aducând la lumină exemplele de inconsecvență din modul lor de a acționa, el îi ajuta

pe cetățenii atenieni să ducă o viață mai bună. Pentru Socrate, acesta este rolul primordial al filosofiei: un serviciu care îi ajută pe oameni să descopere și să îndepărteze sau să depășească obstacolele din calea unui trai mai bun și mai fericit.

Ce altceva le-ar putea fi mai util părinților? În timp ce majoritatea lucrărilor de psihologie care îi vizează pe părinți le spune acestora cum să se îngrijească mai bine de copiii lor, prea puține își propun explicit să-i ajute pe părinți să se îngrijească și de ei înșiși. Aceste cărți vorbesc despre felul în care cresc copiii și pornesc de la premisa că părinții și-au încheiat procesul de creștere. Dar părinții continuă și ei să evolueze și să se dezvolte, în paralel cu îndeplinirea responsabilităților care le revin în călăuzirea copiilor spre cea mai bună viață cu putință. Dacă își dirijează întreaga atenție spre dezvoltarea copiilor, e foarte probabil ca părintele să rateze posibilitatea de a-și valorifica la maximum întregul potențial de evoluție. Așa cum bine știm cu toții, felul în care ne îngrijim de alții cam lasă de dorit, atunci când ne simțim noi înșine neîmpliniți. În relațiile noastre cu ceilalți pătrund pe furis emoții și sentimente negative, combinate cu gânduri ilogice sau confuze, dacă nu ne considerăm realizați în viață sau dacă nu întrevădem nicio speranță în acest sens. Simțindu-ne frustrați, vom țipa la un copil, când o simplă întrebare ar fi putut lămuri situația. Când avem resentimente, vom bârfi vreun vecin, dându-i astfel copilului un prost exemplu de urmat, când o perspectivă diferită ar putea da la iveală și părțile bune ale vecinului nostru.

Copiii noștri sunt lipsiți de apărare în fața emoțiilor și a sentimentelor negative pe care noi le avem și care sunt adesea dirijate spre ei, în mod inconștient și imposibil de prevăzut. În asemenea condiții, nu există nici metodă standard, nici tehnică de-a proceda, nici diagnostic mental care să ne permită să-i protejăm pe copiii noștri așa cum se cuvine. Singurul antidot pentru aceste emoții corozive constă în a le inversa direcția, a ne redresa și a apela la propria putere și înțelepciune de viață, prin transformarea emoțiilor negative sau a gândurilor încălcite

în unele pozitive și limpezi. A te întoarce dinspre negativ spre pozitiv, dinspre control spre acceptare, dinspre răzbunare spre iertare, dinspre individualismul mărunț spre spiritul comunității, dinspre egoism spre recunoștință, dinspre regretul vinovat spre responsabilitatea asumată și dinspre conformism spre credință sinceră înseamnă să dezlegi o putere mai mare decât oricare alta. Punctele de cotitură filosofice despre care se vorbește în această carte, precum și tăria interioară pe care ele o revelează nu doar că vor face posibilă năzuința de a fi un bun părinte, ci vor face din această experiență una a desăvârșirii personale.

POVESTEA

Filosoful irlandez contemporan Richard Kearney susține că „povestitul îi este tot atât de necesar și firesc ființei umane ca și mâncatul. Ba mai mult, de fapt, căci, în vreme ce mâncăm ca să trăim, poveștile sunt cele care ne fac viața să merite trăită. Datorită lor putem spune despre condiția noastră că este *umană*“.¹ Poveștile schimbă lumea, uneori la propriu, așa cum o demonstrează și finalul unei istorii șamanice relatate de Kearney, în care o femeie, aflată la granița dintre viață și moarte în timpul unui travaliu dificil, ajunge în final să fie salvată. „Suferind de un blocaj al uterului, femeii i se povestește legenda războinicilor «buni», care eliberează un prizonier ținut captiv într-o peșteră de un monstru, iar la auzul deznodământului recitat de șaman, femeia dă naștere copilului său.“²

Nu toate poveștile au puterea să transforme fiziologia unei femei și să-i salveze viața în timpul chinurilor facerii. Și totuși, e perfect adevărat că nu putem trăi fără povești. Istorii nu atât de dramatice ne prefac viețile în moduri mai mărunte, prin aceea că ne deschid

¹ Richard Kearney, *On Stories* (New York: Routledge, 2006).

² Kearney, *On Stories*, 6.

ochii spre noi perspective asupra lumii și asupra nouă înșine. Este un sentiment de mare eliberare, să-ți vezi viața într-o altă poveste, dintr-un punct mult diferit de vedere. Aidoma miopului care nu-și poate găsi ochelarii fiindcă îi are pe nas, adesea uităm faptul că punctul de vedere din care vedem noi lumea nu este decât unul singur, din multele posibile. Poveștile ne dezleagă din lanțurile unor puncte de vedere prea familiare, cărora le-am devenit prizonieri prin forța obișnuinței. Perspectivele alternative indică noi posibilități, noi moduri de-a îndeplini sarcini care ne sunt foarte cunoscute. Un nou mod de-a proceda s-ar putea să fie mai eficient — sau pur și simplu altfel. Dar, din cauză că este nou, adaugă ceva la bogăția de culoare din existența noastră. Prin intermediul poveștilor, descoperim aceste noi perspective, noi culori și moduri alternative de-a relaționa cu copiii noștri și de-a le purta de grijă.

Ca să exprimăm ideea altfel, poveștile dau sens vieții. Încă de la începuturile civilizației occidentale, noi ne-am bizuit pe povești ca să ne aflăm locul în lume. Prin intermediul poveștilor ajungem să aflăm ce anume așteaptă ceilalți de la noi și ce anume așteptăm noi înșine de la noi. Când cineva ne întreabă cine suntem, noi le spunem o istorie. În relatarea pe care o facem, trebuie să hotărâm ce anume vom include și ce anume vom trece sub tăcere. Aceste decizii, dacă vrem să le acordăm atenție, ne spun foarte multe despre felul în care ne gândim la noi înșine — cine credem noi că suntem și pe ce anume punem preț din trecutul și din viitorul nostru. Când ne spunem poveștile, ne amintim lucruri despre noi înșine, care de multă vreme au fost uitate. Când creionăm un viitor și povestim despre aspirațiile noastre, dăm la iveală lucrurile pe care punem cel mai mare preț; unde vrem să ajungem și ce vrem să realizăm.

Dat fiind rolul crucial al poveștii, în nevoia de-a găsi un sens în ceea ce facem și ceea ce ni se întâmplă, cartea *Cum să te dezvolți odată cu copiii tăi* se bazează pe istorisiri din viața de familie și de părinte, pentru a pune în lumină momentele decisive prin

care trecem în acest proces în care ne creștem copiii și devenim noi înșine niște adulți mai împliniți. Unele povești pleacă de la situații și persoane particulare, pe când altele reiau cazuri despre care s-a vorbit foarte mult și pe care majoritatea cititorilor le cunosc deja foarte bine. Indiferent dacă are o rază de acoperire locală sau globală, fiecare poveste prezintă un punct de cotitură emblematic, pentru niște probleme universal valabile în cazul tuturor părinților.

Prin ele însele, aceste povești le vor fi de folos părinților în mai multe feluri. A ști că și alți părinți s-au confruntat cu situații similare ne face să ne dăm seama că nu suntem singuri. A ști că nu suntem singuri este un sentiment liniștitor, care uneori ne poate fi chiar o mângâiere, mai ales în niște circumstanțe dificile. A vedea cum au reacționat alți părinți, dând de necazuri cu copiii lor, ne permite să evaluăm modul în care am reacționat noi înșine sau modul în care am reacționat dacă ne-am ciocni de împrejurări similare. Mai mult decât atât, faptul de a vedea niște reacții eroice din partea altor părinți ne ajută să ne dăm seama că și noi suntem capabili de mai mult decât ne-am putea imagina. Această conștientizare ne poate da ghes să încercăm niște lucruri care altfel probabil că nici nu ne-ar fi trecut prin cap.

DESPRE POVEȘTI

Oricât de util ar fi să auzim sau să citim povești care sunt relevante pentru viețile noastre, impactul lor este mult sporit atunci când înțelegem măcar în parte mecanismele care acționează dincolo de suprafață. Plecând de la învățăturile unora dintre cei mai mari gânditori ai omenirii, de ieri și de azi, cartea *Cum să te dezvolti odată cu copiii tăi* aruncă o privire filosofică asupra poveștilor și a personajelor, pentru a le evidenția dinamica internă și a le face mai grăitoare și mai utile pentru părinți. Folosindu-ne de

filosofie ca să clarificăm o parte din învățămintele ascunse ale acestor istorisiri și personaje, vom fi mai bine pregătiți să evităm capcanele care îi pândesc adesea pe părinți și să urmărim cele mai eficiente expediente.

O temă importantă care se conturează din interpretarea filosofică pe care noi o dăm acestor povești este aceea că schimbarea cursului călătoriei noastre de părinți începe prin schimbarea noastră. Nu că n-ar trebui să luptăm pentru schimbare și în afara micului univers familial, acolo unde vedem probleme și nedreptăți în lume. Dar cele mai importante și mai trainice schimbări de care trebuie să se preocupe părinții sunt cele asupra cărora au cât de cât control. Filosofia ne încurajează să ne întoarcem atenția spre interiorul nostru, să ne cercetăm modurile în care ne-am învățat să gândim și să acționăm și să vedem dacă obiceiurile noastre confirmă sau contrazic idealurile la care aspirăm și valorile după care ne călăuzim în viață. Când ne întoarcem atenția spre interior, de obicei vor ieși la iveală două concluzii importante. În primul rând, vom constata că doar rareori ne ridicăm la înălțimea idealurilor pe care le avem și, în al doilea rând, că am acumulat mult mai multă intuiție și înțelepciune decât ne dăm seama. Aducând în prim-plan aceste două constatări, putem completa golul care se cascadează între obișnuințe și idealuri, apelând la propriul discernământ și propria capacitate de logică. Filosofia, așadar, le este cel mai de folos părinților ca un proces de reamintire sau de recuperare.

Ducând o existență plină și agitată, nu procesăm în mod conștient decât o foarte mică parte din ceea ce trăim. Dar experiențele pe care mintea noastră conștientă nu le înregistrează nu dispar, pur și simplu, ci sunt puse bine la păstrare în cavernele ascunse ale inconștientului. Din aceste adâncuri nevăzute, ele continuă să ne influențeze percepțiile, atitudinile și emoțiile față de lumea înconjurătoare. Numai că, atâta vreme cât ele rămân ascunse, nu avem nicio putere de control asupra modului în care ne influențează. Ca proces de reamintire, filosofia ne ajută să le

aducem la lumina zilei înțelesul îngropat în uitare, pentru ca noi să putem avea un cuvânt de spus asupra felului în care aceste experiențe ne influențează, pe noi ca persoane și concepțiile noastre despre lume. Filosofia, așadar, poate fi privită, în parte, ca un proces de recuperare a aspectelor uitate despre noi înșine.

Privită în acest fel, filosofia nu are pretenția că ne învață lucruri noi, ci își propune să ne ajute pe noi, ca părinți, să înțelegem mai bine și să folosim niște resurse de care deja dispunem, în scopul de a avea mai mult succes ca părinți eficienți și de a trăi o viață mai plină de satisfacții. Cu alte cuvinte, filosofia pornește de la ipoteza că noi avem deja discernământul și cunoștințele necesare — nu trebuie decât să învățăm cum să le extragem de sub straturile de idei preconcepute, de argumente șchioape și de așteptări care nu-și au rostul. Ca să găsim înțelepciunea și înțelegerea profundă de care avem nevoie pentru a fi buni părinți, trebuie să trecem prin punctele de cotitură care ne conduc spre interiorul nostru.

PUNCTELE DE COTITURĂ

În discuțiile pe care le-am avut cu diverși părinți pentru această carte, am primit multe răspunsuri diferite, atunci când i-am întrebat despre cele mai semnificative momente decisive din viața lor ca părinți. Dacă aș vorbi despre toate aceste răspunsuri, cartea de față nu s-ar termina prea curând. M-am oprit numai la cele șapte teme incluse în acest volum, pentru că ele exprimă cel mai grăitor ambele țeluri ale cărții: părinți mai inspirați în modul lor de-a aborda relațiile cu copiii și părinți mai împliniți în viața lor personală. Punctele de cotitură prezentate în aceste povești sunt emblematice, nu doar în privința problemelor dificile cu care părinții se confruntă în fiecare zi, ci și a tipului de schimbări pe care ne-am dori să le putem înfăptui. Odată depășită

faza inițială a parentajului, în care deprindem cum se hrănește, cum se schimbă și cum se ține în brațe un copil, sarcina noastră devine infinit mai complicată, fiindcă ne impune să gândim. La fiecare pas avem de luat decizii și, dacă nu putem stăpâni această chestiune, ca părinți conștienți și responsabili, ne vom trezi că altcineva le ia în locul nostru, adesea în feluri care nu ne convin deloc. Înainte de prelucrarea acestor puncte de cotitură, vom vedea situații bine cunoscute în care viața este cea care îi controlează pe părinți, în loc să fie invers. Pentru a putea răsturna acest raport, trebuie să ne întoarcem atenția spre înăuntrul nostru, ca să vedem cine suntem, cum am ajuns aici și spre ce ne îndreptăm.

Există o anumită simetrie în structura cărții. Tematicile primelor trei capitole țin de dificultățile universal valabile cu care se confruntă părinții în relația lor cu copiii, pe când ultimele trei capitole se ocupă de gratificațiile pe care le obțin părinții din călăuzirea copiilor și din împlinirea personală. Între aceste două secțiuni avem un capitol care vorbește despre comunitate — un punct de cotitură central, pe care toți părinții trebuie să îl negocieze și în spațiul căruia se manifestă toate celelalte momente decisive.

Primul capitol, al cărui subiect este puterea părintelui, ne spune povestea bine cunoscută, și atât de tragică, a tatălui care își înțelege greșit autoritatea. Încercarea lui de a transfera și în relația cu propriul copil forța care-l slujește foarte bine în majoritatea celorlalte domenii din viață se soldează cu un conflict dureros între tată și fiu. Din clipa în care această neînțelegere prinde rădăcini, tatăl se vede incapabil s-o lămurească, iar cei doi ajung să-și aplice lovituri la propriu. În acel moment, băiatul devenise deja alcoolic și avea nevoie de ajutor. Răspunzând la apelul fiului său, acest tată a trecut printr-un punct de cotitură major din viața lui, înțelegând că adevărata lui putere ca tată nu se află în atitudinea autoritară și în forța mușchilor, ci în sprijin și compasiune. Acest punct de cotitură ne determină să reflectăm asupra naturii puterii și a rolului pe care aceasta îl joacă în viețile